

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor

Graziani, Antonio Maria

Parisiis, 1669

Cap. VIII. Causa magni Ducis Hetruriae per eum apud Caesarem acta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9616

Commendonum laudibus apud Patres extulisset, consultis celeriter fociis, renunciari Maximiliano jussit, missuros ei auxilia, quæ postulasset. Sed non multò post discessum Commendoni refrigere promissa Cæsaris, & secuta mors Pii cuncta pervertit.

*De causa magni Ducis Etruria per eum
apud Cæsarem acta.*

CAPUT VIII.

EA tempestate exortum dissidii aliquid inter Pium, & Maximilianum erat ex appellatione magni Ducis Etruriæ, quam Pius Cosmo Medici Florentinorum Principi tribuerat, viro, in quo efferendo certasse fortuna cum industria videri potest. Is non privato solùm loco Florentiæ erat natus, sed patrimonium tenue à patre acceperat, atque id ipsum parum constitutum, & propè ambigui juris, de quo certè lis ei à potente, & gratioso adversario gentili suo intendebatur, cùm ipse adhuc puer amisso patre in tutela matris ageret. Pater fuit Joannes Medices insignis ætatis ejus bellator, & inter claros duces audaciâ, & fortitudine, ac militaribus facinoribus habitus; mater Maria Salviata, Jacobi filia, Joannis Salviati Cardinalis soror, fœmina lectissima, & in tuendis filii fortunis pari diligentiam, atque fide. Rem Florentinam Alexander Medices ha-

bebat Dux civitatis paulò antè armis subactæ à Clemente VII. Pontifice Maximo impositus. Huic juveni vel moderato, atque intentò non facilis dominatio futura fuit in civitate ne libertatem quidem propter acria, atque indomita ingenia modicè ferente; luxuriosus, & incautus fraudi facilè patuit. Infidiator (adeò nihil tutum alienæ libertatis oppressoribus est) ex ipsa familia Medicea, atque ex intima familiaritate ejus extitit Laurentinus Medices, qui Principi voluptatum diu minister, & ex eo apud improvidum summam fidem nactus, dum domi suæ spe dilectæ matronæ potiundi intempestâ nocte opperientem habet, somno oppressi jugulum gladio profecuit, vno conscio, atque adjutore servo, cui Scorunconculo fuit nomen, protinúsque metu, ac scelere territus, vrbe aufugit. Cædes Ducis antè ab amicis Mediceorum est cognita, quàm populus, aut suspecti cives sentirent. Itaque spatium firmandi præsidio, continendique à seditione, ac tumultu civitatem fuit; nec aliud præsentium remedium est visum, cùm nulli Alexandri liberi essent, quàm novum ex eadem familia Principem constituere, itúmque ad Cosmum est vixidum octavum ac decimum annum egressum, eúmque è villa fortè redeuntem, nec minùs quicquam cogitantem in Prætorium abreptum Principem creant. Nec adolescens segniter se occurrenti fortunæ tradidit. Ita accidit, vt quem Laurentinus paulò antè Alexandri gratiâ fretus

judicio, ac lite exagitabat, eum potissimum infandi facinoris ultorem habuerit; neque enim ei non antiquissimum fuit, pœnas à proditore expectere, qui cùm se fugâ Venetias recepisset, ibi submissis à Cosmo percussoribus est interfectus. Par in invadendo, firmandoque inde sibi dominatu Cosmi indoles fuit. Qui rem ad eum detulerant, quò proniores civium animos haberent, majórque species libertatis, ac Reipublicæ maneret in præsentia, sublato Ducis nomine, cui odium dominationis inerat, eum non alio, quàm Principis vocabulo insignem fecerunt. Atque ille id quoque modestiâ, & humanitate lenire studebat. Et cùm nihil nisi de seniorum consilio ageret, cunctâque ad Magistratûs curam, auctoritatémque rejiceret, mirè spem sui, atque indolem probavit, tantúmque gratiæ apud omnes ordines inivit, vt bello mox ab exulibus magnæ viris potentiæ petitus, egregiâ populi voluntate, ac studio adversùs eos sit vsus, quibus pari facilitate victis statum civitatis pacavit. Tum paulatim exurgens, quotidieque magis convalescens, cuncta ad se trahere, donec Ducis quoque assumpto nomine, omni abolito Reipublicæ jure, & vanis modò sine re Magistratuum relictis nominibus, veram dominationem, imperiúmque occupavit. Ac Petro inde Strozio viro forti, & militiæ claro, quo iterum exules Gallorum armis fulti ad repetendam patriam duce utebantur, acie superato, atque Etruriâ pulso, Senam opulentam

lētam urbem domitam armis Imperio suo adjecit ; atque ita duplicato propè Regno , longè reliquos Italiæ Principes dignitate , atque opibus antecire cœpit. Verùm ut nunquam præsentibus contentum humanum ingenium altiora vsque appetit , Cosmum ipsius jam Ducis nominis infra suas opes positi pigere cœperat , animùmque elatum secundarum rerum proventu vastâ cupiditate ad Regis appellationem adjecit : sive ut quem honorem potentiâ impleffe videri poterat , ejus quoque titulo insigniretur : sive ut vi , armisque possessa jure quoque addito in posterum magis firmaret. In hanc cogitationem omnibus studiis ad demerendam Pii gratiam cùm animum intendisset , obsequio , ac religionis cultu , & acribus adversùs hæreticos quæstionibus , quibus maximè rebus Pium senserat capi , brevè est affectus , ut ei esset charissimus , & mox ut magnus Etruriæ Dux , quod Regiæ dignitati proximum est visum , appellaretur , ab eo obtinuit : ac Romam frequenti , ac pernobili comitatu adveniens , duorum Cardinalium occurſu à Pio honorifico hospitio acceptus , in solennibus inde sacris de Pontificis ipsius manu insignia novi honoris suscepit. Maximilianus Cæsar eâ re minui dignitatis suæ jura , nec Pontifici Maximo licuisse eam appellationem Cosmo tribuere , qui in fide , ac ditione Cæsarum esset , neque omnino tales impartiri honorum titulos ad alium , quàm ad Cæsarem pertinere ferens , honorem ipsum

Cosmo abrogaverat, questumque ea de re Legatos Romam ad Pontificem miserat; qui cum non impetrassent, ut, quod magnopere postularant, in Senatu audirentur, privatim ab adsidentibus aliquot Patrum auditi, atque etiam redarguti coram fuerant. Cum igitur & Cosmus liberi juris suum esse Regnum, nec se vllâ clientelâ Cæsari esse obstructum affirmans, nequam respectu ejus eâ appellatione abstineret, & Pius non modò factum suum constanter tueretur, sed Maximilianum id non licuisse sibi ausum dicere ægrè ferret, res ad non leve dissidium spectare videbatur, mandatūque propterea Commendano fuerat, ut de hac componenda, sedandāque controversia, quæ agitata magnam flammam datura videbatur, curam susciperet. Cum igitur ad spem jungendæ contra Turcas societatis Cæsarem, ut suprà ostendimus, adduxisset, & fortè inter se quantæ fœderatorum, quantæ Italiæ Principum vires essent, expenderent, prior Maximilianus mentionem Cosmi intulit, eumque vehementer accusavit, quòd eum honorem ab alio, quàm ab se petiisset, penes quem vnum potestas, tribuendi esset, neque defutura voluntas fuisset, ni Cosmum præceps ambitio impatientem moræ, & necessitudinis, & officii immemorem fecisset. Se tamen memorem muneris, ac dignitatis suæ fore, neque passurum, ut imperante se, Cæsarium jus, & potestas minueretur: invitum quidem in vllam cum Ponti-

taliam

illam

fice Maximo disceptationem descendere ; sed ipsum quoque credere probaturum , officii sui partes ab se non deferri. Præter hæc Philippum Regem Hispaniarum , & Principes Germaniæ , quos eadem causa attingeret , objiciebat. Commendonus ubi Cæsarem paulum oratione demulisset , & quàm alieno Reipublicæ , quàm ipsi , familiæque ipsius minimè apto tempore ea moveretur quæstio , ostendisset , culpam ab ipso in consultores avertens , totum de legatione Romam missa , querelæque exposita factum reprehendit. Ac si querelas , inquit , ordiri volumus , vter tandem justius de altero queratur ? Pius Cosmo , & viro , & Principi ornatissimo , ac tibi ipsi animo , ac necessitudine conjuncto , qui domi suæ nurum sororem tuam habeat , merenti appellationem magni Ducis tribuit : tu tributam ab illo abrogasti , Legatosque , qui hoc Pontifici Maximo negarent licuisse , Romam misisti. Liberi juris esse Cosmus , civitasque Florentinorum , ac se Cæsarum potestati pecuniâ exemisse dicitur , & diploma remissi juris à Rodulpho auctore gentis tuæ , atque hujus amplitudinis , quâ inter omnes eminent familia vestra , conditore ostenditur ; tui nuper Legati omnem Etruriam ditioni tuæ subjiciebant , immemores prorsus magnam partem ejus Provinciæ Pontificum Maximorum jure contineri. Quantum hæc habent odiorum , ac dissidii irritamentum , ni Pius Reipublicæ necessitates inanibus contentionibus præverteret , &

» te patrio animo complectens, patriâ quoque be-
» nignitate agendum tecum censeret? At tibi,
» aut adeò his, quos in consilio habes, quî venit
» in mentem dicere, hoc Pio non licuisse? An du-
» bia Pontificum Maximorum potestas est, non
» Regum modò appellationes, sed ipsa quoque
» Regna, atque Imperia tradendi, adimendique,
» vt cujusque meritum in rem Christianam fuerit?
» Huic ipsi Etruriæ, quam tui vendicant tibi,
» nonne Clemens IV. Carolum Andegavensem,
» Neapolis Regem, rectorem dedit? Nonne quoties
» vsus fuit, & visum è Republica est, eam Ponti-
» fices Maximi ordinarunt? Caroli, atque Etruriæ
» mentionem feci, quia de illa agitur. Sed vt à
» longinquis ad propinqua, magisque illustria e-
» xempla transeamus: in Ungaria neque obscura,
» neque vetustissima res est, ortam de Regno con-
» tentionem inter Vincislaum Bohemum, & Dira-
» chinos Pontificem Maximum diremisse, qui
» cùm iudicium ad se totum avocasset, & senten-
» tiam tulit, & valuit jus, quod Pontifex dedit.
» Opponebas nuper & Philippum Regem Hi-
» spaniæ, eumque socium tibi causæ adungebas;
» at ille Navarræ Regnum in Pyreneis saltibus con-
» junctum Hispaniæ tenet, non alio scilicet jure,
» quàm quod Julius II. Pontifex Maximus Joanni
» Alibreto, quia se causæ impugnantium Roma-
» nam Ecclesiam junxit, ademptum dedit. Quòd
» si Pontifici hoc licuisse neges, alterutrum sequi
» necesse est, vt aut reddat Philippus Vandomiæ

familiæ Alibretorum hæredi nunc maximè repo- “
 scienti Regnum , aut iniustitiæ convincatur , qui “
 contra Christiani , & boni viri officium , ac re- “
 ligionem , quod suum non sit , per vim , atque “
 injuriam occupatum possideat. Dies me deficiat , “
 si memorare velim quoties , quibúsvē in locis Ro- “
 mani Pontifices supremæ potestatis jus suscepe- “
 runt ; quoties ortas de Regno contentiones , li- “
 tésque non auctoritate solùm composuerunt , “
 sed jurisdictione , ac iudicio decreverunt. Verùm “
 vt de his ipsis appellationibus , quarum scilicet “
 tribuendarum facultate tui , si Deo placet , Pon- “
 tifices Maximos privarunt , cognoscamus : Al- “
 phonsus sextus Hispaniæ Rex Henricum Lotha- “
 ringiæ Comitem , ob res præclarè adversùs Mau- “
 ros in Hispania gestas generum ascitum , & Lu- “
 sitaniæ parte donavit , quæ Portugallia dicitur. “
 Hunc haud multò post Henricum ob spectatam “
 virtutem , & egregia in rem Christianam meri- “
 ta , Alexander III. Pontifex Maximus Regem “
 appellavit ; neque Alphonfus , quamquam æqua- “
 tum dignitate sibi generum ægrè ferret , adversari “
 est ausus , aut de Pontificis jure disceptari , ambigí- “
 que est passus. In Polonia verò , gente cùm am- “
 plitudine Imperii , tum bellicæ laudis gloriâ im- “
 primis nobili , vtriusque rei , & adempti , & reddi- “
 ti honoris exemplo Romanorum Pontificum jus “
 nititur. Quo enim tempore maximè Cæsarum au- “
 ctoritatem Poloni agnoscerent , Boleslaum Re- “
 gem , quia Stanislaum , Episcopum Cracoviensem , “

» virum innocentiae, & sanctitatis famâ clarum im-
» piè occidisset, non solum ipsum Regno, sed Re-
» gnum quoque vetustâ appellatione Regis multa-
» runt Romani Pontifices, in perpetuumque eâ abs-
» tinere jusserunt; eorumque imperio ita obtempe-
» ratum est, vt per ducentos inde & quadraginta
» annos, non aliter illi se, quàm Duces appellarint.
» Neque tum negligens aliquis, aut secors, aut
» plus æquo Romanæ Ecclesiæ deditus Germaniæ
» Imperio præsidebat, sed vir acerrimus, Pontifi-
» cibusque Romanis longè infensissimus Henricus
» I V. nec tamen aut ipse, aut qui ipsi successerunt
» eodem ingenio Cæsares, Pontifici Maximo id li-
» cuisse aut negarunt vnquam, aut factum infrin-
» gere conati sunt. Post tot inde annos, cùm pri-
» sci honoris desiderium rediisset Polonis, meriti-
» que egregiis pro Christiana re facinoribus essent,
» vt eorum ratio haberetur, missâ in Galliam lega-
» tione, vbi tum sedem Romani Pontifices habe-
» bant, impetrarunt à Joanne XXII. vt Dux eo-
» rum de integro Rex appellaretur. At quis tum
» quoque Romano Imperio potiebatur? Nempe Lu-
» dovicus Bavarus hostis, atque insectator perennis
» Romanæ Ecclesiæ. Is tamen non invidit Polonis
» restitutionem Regii nominis, neque id ab se non
» petitum, aut traditum à Pontifice Maximo est
» questus. Neque, vt arbitror, aut Pio V. jus fa-
» ciendi, quod Joannes, cæteri que Romani Ponti-
» fices jure fecerunt, est ademptum, adimique ab vl-
» lo mortalium potest, aut tibi plus quicquam addi-

iii

tum,quàm Henrici, quàm Bavari habuerunt, aut
 tua erga Pontifices Maximos fides, & cultus
 cum illorum odio, & contumacia conferri po-
 test. At in Germania, at in ipsa Austria tua
 nonne idem juris Pontifices Maximi exercuerunt?
 nec Rodolphus, nec Albertus, nec Fridericus
 Cæsares majores tui, qui quererentur, Romam,
 sed qui gratias agerent, Legatos miserunt. Ve-
 rùm vt omissis aliis, ipsam aliquando juris tui ra-
 dicem attingamus, Cæsaris, ac Imperatoris no-
 men, quo se tantùm Germania supra cæteras
 Christianas nationes extollit, vnde tandem ac-
 cepistis? Quis Romanum Imperium, cujus Bi-
 zantium translati majestas, ac vis omnis in O-
 rientem verterat, cum suâ jam mole laborans,
 neglectas Occidentis Provincias vastandas Bar-
 baris reliquisset, divisit primùm, deinde divisi par-
 tes ad Germanos detulit? Nemo, vt arbitror,
 tam impudens veri inficiator, nemo tam aver-
 sus à Romanæ Ecclesiæ dignitate fuerit, qui Ro-
 manorum Pontificum id beneficium esse neget.
 An ergo ademptam Græcis dimidiam Romani
 Imperii partem, vobis cum Cæsaris, atque Im-
 peratoris appellatione tradere Romanis Pontifi-
 cibus licuit, Reges, ac Duces appellare non li-
 cet? An quod tradere vobis potuere, ipsi non ha-
 bebant? Equidem in eam interdum sententiam
 venio, vt suspicer, ne qui tibi auctores tam no-
 vi, tam intempestivi consilii sunt, aliud quàm
 quod præferunt, & cupiant, & agitent animo,

» téque velint cum Pontifice Maximo alienissimo
 » tibi, & Reipublicæ tempore, committere. Ad
 hæc Maximiliano haud sanè quidquam, quod
 magnopere responderet, succurrebat. Id modò
 afferebat, quas sibi partes Cæsaris nomen injun-
 geret, ad eas tuendas, religione se, atque officio
 » cogi. Atqui, inquit Commendonus, qui jus Im-
 » perii tui tantopere defendendum esse tibi existi-
 » mas, idem certè concedere æquo animo Pontifici
 » Maximo debes, vt ipse juris, ac muneris sui ne-
 » gligens ne sit, quod quale sit, jam profectò in-
 » telligis. Postremò cùm Maximiliani animus eò
 scilicet spectaret, vt concessi honoris mercedem
 quamplurimùm à Cosmo pecuniæ exprimeret,
 cum finem hæc tum disceptatio habuit, vt Cæsar
 velle se, ac cupere ostenderet, vt Commendo-
 nus ipse viam, rationémque exquireret, quâ ea
 res componi, salvâ Cosmo magni Ducis appella-
 tione, posset. Hoc autem totum ne tum transige-
 retur negotium, Commendoni discessus à Cæsare
 fecit, quem novi de Poloniæ Rege nuncii, &
 iussa Pii abire protinus magnis itineribus in Po-
 loniam coëgerunt. Sed non multò post & Cos-
 mus vitâ est functus, & Maximilianus idem hono-
 ris, quod Pius dederat, auctius etiam, cumula-
 tiúsque Francisco filio acceptâ pecuniâ tribuit.

De